

Mfv.I.10.645/2013/7.

A Kúria a dr. Karczub Péter ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Vigh Krisztina jogtanácsos által képviselt alperes ellen kártérítés iránt a Fővárosi Munkaügyi Bíróságnál 9.M.1815/2010. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Törvényszék 55.Mf.631.658/2013/6. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen az alperes felülvizsgálati kérelme, és a felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 55.Mf.631.658/2013/6. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek - tizenöt napon belül - 30.000 (harmincezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt felülvizsgálati és csatlakozó felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s

A felperes a keresetében vagyoni és nem vagyoni kár megfizetésére kérte az alperes kötelezését.

A Fővárosi Munkaügyi Bíróság megismételt eljárásban hozott 9.M.1815/2010/32. számú ítéletében a keresetet elutasította kötelezve a felperest az alperes javára perköltség megfizetésére. Megállapította, hogy az eljárási illetéket és a szakértői költséget az állam viseli.

A munkaügyi bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes 1983. október 1-jétől 1997. december 31-éig a G.GY.O.K.I.-nél, majd 1999. február 1-jétől 2006. június 12-éig az alperesnél állt alkalmazásban sterilizáló laborasszisztens munkakörben.

A felperest a F.J.O.K.K.O.M.F.E.I. a 2005. június 28-án kelt levelében arról értesítette, hogy a leukoplakia et kraurosis vulvae megbetegedése és a munkahelyi ETO és formaldehid expozíció között az okozati összefüggés nem zárható ki. Az ÁNTSZ 2006. január 20-án felperes e megbetegedését foglalkozási megbetegedésként nyilvántartásba vette. A 2006. május 26-ai vizsgálat alapján a felperesnél az OOSZI I. fokú OB 67 %-os munkaképesség-csökkenést véleményezett 2005. augusztus 1-jétől. Foglalkozási eredetű munkaképesség-csökkenést azonban nem állapított meg. A felperes 2006. június 13-ától rokkantnyugdíjas.

A felperes az alperes Központi Sterilizáló laborjában dolgozott, és 1999. január 25-étől G. típusú gőz-formaldehides zárt rendszerű sterilizáló berendezést kezelt. Ennek meghibásodása miatt soron kívüli karbantartásra a perbeli időszakban három alkalommal került sor. A sterilizáló berendezés karbantartását a H.O.M. Kft. végezte. A felperes rendszeresen részt vett munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatokon, ahol alkalmasnak minősítették a munkaköre ellátására.

A keresetét arra alapította, hogy a természetes kórokú

megbetegedésére állapotrosszabbító hatást gyakorolt a formaldehides környezetben végzett munka. A formaldehid és az etilén-oxid belégzése egészségre káros, és elváltozásokat okoz, ezek koncentrációját azonban az alperes nem vizsgálta. Nem hívták fel a figyelmét az esetleges veszélyhelyzetre, és szűrővizsgálatot sem szerveztek, rendszeres műszeres mérések sem történtek.

Az elsőfokú bíróság a tanúvallomások, a kiegészített orvosszakértői vélemény, a beszerzett egészségügyi vegyész- és munkavédelmi szakvélemény alapján az Mt. 174. §-ára hivatkozással utasította el a felperes keresetét. Kiemelte, hogy a kiegészített orvosszakértői vélemény a természetes kórokú betegség vonatkozásában a foglalkozási expozíció állapotrosszabbító hatásának lehetőségét említi, amely azonban nem mérhető, matematikailag nem valószínűsíthető, és a hétköznapi életben előforduló formaldehid, illetve egyéb expozícióktól nem különíthető el. Ezért álláspontja szerint az állapotrosszabbító hatás lehetőségének felvetése alapján még nagyfokú valószínűséggel sem állapítható meg a munkakörülmények és a megbetegedés közötti kapcsolat. Bizonyítottanak találta továbbá, hogy az alperes eleget tett az általa üzemeltetett sterilizáló berendezés beszerzése és üzemeltetése során fennálló ellenőrzési és karbantartási kötelezettségének, továbbá a munkaalkalmassági vizsgálat körében sem terheli mulasztás. Megítélése szerint az, hogy a felperes károsodását kétséget kizáróan az alperes okozta, nem nyert bizonyítást.

A felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék 55.Mf.631.658/2013/6. számú ítéletével kötelezte az alperest a felperes javára 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítés, valamint háztartási, ház körüli kiegészítő igénybevétele címén 2006. július 1-jétől 2013. május 31-éig lejárt járadékként 610.000 forint és kamatai, valamint a jövőre nézve 2013. június 1-jétől havi 8.000 forint járadék megfizetésére. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Megállapította, hogy mindkét fokú eljárási illetéket az állam viseli. Kötelezte az alperest a szakértői részköltség, valamint a felperes javára perköltség, a felperest szintén alperes javára perköltség megfizetésére.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, azonban az érdemi döntésével nem értett egyet, mert az igazságügyi vegyész- és munkavédelmi szakvéleményt, valamint a kiegészítő orvosszakértői szakvéleményt nem megfelelően értékelte.

A másodfokú bíróság az igazságügyi vegyész- és munkavédelmi szakvéleményben tett azon megállapításnak tulajdonított jelentőséget, miszerint a felperes a tevékenysége során ki volt téve formaldehid gáz egészségvédelmi szempontból még megengedett ÁK, CK. koncentráció közeli, esetlegesen azt átmenetileg meghaladó CH₂O terhelésnek.

A szakértő arra a következtetésre jutott, hogy a felperes fokozottabb mértékben érzékenyebb volt a formaldehid hatására, mint az átlagember, vagy annak ún. szenzibilizáló, azaz fokozott

érzékenységet kiváltó, emberi szervezetre gyakorolt hatásmechanizmusa érvényesült. E megállapítását a szakértő arra alapította, hogy a perbeli sterilizáló berendezés alatti leeresztőrendszerben átáramló kondenzvíz formaldehid tartalma ha csekély mértékű is volt, de elegendő lehetett ahhoz, hogy kipárolgása révén formaldehid gázt juttasson a környezetbe, és a teljesen zárt rendszerű jellegét ezáltal megbontsa. A felszabaduló formaldehid gáz munkatérbe kerülése egészségkárosító kockázatot jelent.

A szakértő arra is rámutatott, hogy a gyártó cégnek olyan kötelezettségvállaló nyilatkozatot (azaz munkavédelmi minőségi tanúsítványt) kellett volna szolgáltatni az alperes számára, amely egyértelműen rögzíti, hogy a sterilizáló berendezés rendeltetésszerű használata során kizárt, hogy a formaldehid gáz a belégzési légtérbe kerüljön. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az a szakértői megállapítás, hogy a mulasztás a gyártó, illetve a készüléket karbantartó cégnek róható fel, az alperes javára a perben nem értékelhető.

A szakvéleményben a szakértő megállapította, hogy egy teljesen zárt rendszerű perbeli készülékből a formaldehid tartalmú víznek a lefolyóba elvezető csatlakoztatása nem volt megfelelő az adott kor technikai színvonalának.

Mindezekből az következik, hogy a felperes a munkavégzése helyén a viszonylag zártabb helyiségben üzemeltetett sterilizáló berendezésből elsősorban a kifogásolható módon kialakított lefolyó rendszerből, valamint az üzemzavarok közbeni javítási munkák során került annyi formaldehid gáz a munkatérbe, amely az érzékelhetőség alsó határ koncentrációját elérhette, az ÁK és CK koncentráció mértékét megközelíthette. Ez elegendő volt arra, hogy a felperes a munkavégzése során a formaldehid gáz jelenlétét állandóan érezze. Ez azonban akkor okozhatott a felperesnél egészségre ártalmas elváltozásokat, ha a formaldehidre fokozottabb mértékben érzékenyebb volt, mint az átlagember.

A beszerzett alap igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint a felperesnél természetes kórokú megbetegedések eredményezték a 67 %-os munkaképesség-csökkenést, foglalkozási eredetűnek minősített munkaképesség-csökkenést nem véleményeztek. Nem zárható ki azonban, hogy a formaldehid és az etilén-oxid expozíció a már meglévő természetes okú megbetegedésre rosszabbító hatással volt, ennek mértéke azonban természettudományos módszerekkel nem határozható meg.

A vegyész- és munkavédelmi szakértői vélemény figyelembe vételével készített kiegészítő orvosszakértői vélemény fenntartotta e megállapításokat azzal, hogy az állapotrosszabbító hatás nem zárható ki, azonban annak mértéke statisztikai pontossággal nem határozható meg.

A kiegészítő orvosszakértői vélemény szerint nem hagyható figyelmen kívül, hogy a foglalkozási expozíció nem különíthető el a hétköznapi életben előforduló formaldehid expozíciótól, azonban

annál nagyságrendileg jóval nagyobb mértékű, ami hozzáadódik a hétköznapi expozícióhoz, tehát az össz-expozíción belül a szerepe lényegesen nagyobb.

Értékelte az orvosszakértő a vélemény készítésébe bevont munkahigiénés és foglalkozás-egészségügyi szakértő 2. pontban tett megállapításait is, és rögzítette, hogy az ÁK határértéket meg nem haladó expozíció nem zárja ki azt, hogy valamely meglévő betegséget kedvezőtlenül befolyásol. Az MK érték pedig azt jelenti, hogy az ilyen anyagnak nem állapítható meg hatástalan szintje, határérték alatti munkahelyi légtér-koncentrációk esetén is kell egészségkárosító kockázattal számolni.

A másodfokú bíróság a bizonyítékok alapján azt állapította meg, hogy a felperes megbetegedései életmódját, életvitelét nagymértékben megváltoztatták, a családi életére is kihatottak, a háztartási, ház körüli munkákban való közreműködése mértékét csökkentették. Állapotában természetes kórokú megbetegedés idézte elő e kedvezőtlen változást, de a felperes bizonyította, hogy ezen megbetegedésére az alperesnél végzett munka során bekövetkezett formaldehid expozíció rosszabbító hatással volt. Az okozati összefüggés bizonyítottságára tekintettel az alperest az Mt. 174. § alapján felelősség terheli, ezért a munkáltató az Mt. 177. § (1) bekezdés alapján a felperes vagyoni, a (2) bekezdés alapján a nem vagyoni kárát köteles megtéríteni.

A másodfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés összegénél értékelte, hogy a felperes a munka világából kiesett, munkaképesség-csökkenést szenvedett, fizikai teljesítőképessége ebből eredően a korábbiakhoz mérten jelentősen romlott, családi élete, házasélete megváltozott. Ezen életmódbeli változások bekövetkezésében az alperesnél végzett munka során használt egészségre káros anyag gőzével, gázával való expozíció rosszabbító hatással volt. A felperes teljes testi és lelki élethez, valamint a munkához való alkotmányos alapjoga, ezen keresztül alapvető személyiségi joga sérült. Mindezekkel összefüggésben 2.000.000 forint összeget talált arányban állónak a bekövetkezett sérelem kiegyensúlyozásához.

A másodfokú bíróság mérlegeléssel döntött a felperes háztartási, ház körüli tevékenységében való korlátozottság bekövetkezésénél szerepet játszó, az egyébként természetes kórokú megbetegedéseknek a veszélyes anyaggal való expozíció miatti állapotrosszabbító hatással összefüggő károsodás mértékéről, amelyet 2006. évben havi 5.000 forintban, 2007. évben havi 6.000 forintban, 2008. évben havi 7.000 forintban, 2009-2013. években és a jövőre nézve is havi 8.000 forintban állapított meg.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.

Álláspontja szerint a másodfokú bíróság jogszerűtlen következtetéseket vont le az elsőfokú bíróság által teljes körűen lefolytatott bizonyítás során feltárt körülményekből.

Figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy a perbeli sterilizáló készülék a szakhatóság által kiadott működési engedéllyel rendelkezett, a gép esetleges szakszerűtlen telepítése fel sem merülhet. Erre tekintettel a gyártó cég minőségi tanúsítványának nincs jelentősége. Ellenkező esetben az ÁNTSZ szakhatósági jogkörében eljárva ennek beszerzésére hívta volna fel az alperest. Az előírások szerinti gyakorisággal az erre akkreditált bevizsgáló laboratórium elvégezte a felülvizsgálatokat beleértve a gázkiengedés részfolyamatát és a gázelvezetés szabályosságát is. A formaldehid levegőben való jelenlétéről kizárólag a felperes nyilatkozott, a szakértő és a meghallgatott tanúk viszont nem. Téves a másodfokú bíróság következtetése, miszerint a kondenzvíz levezetésére szolgáló tálcás megoldás alkalmazása lehetetlenné teszi az alperes kimentését, ezzel ellentmond a szakértői véleményben foglaltaknak.

Az igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint a felperes rokkantságát a természetes kórokú SLE megbetegedés okozta. A perben nincs adat arra, hogy ezt bármilyen módon befolyásolták volna a munkavégzés körülményei, a beszerzett szakértői vélemények csak elméleti lehetőségként említik meg. Az alperes kárfelelősségéhez szükséges, az állapotrosszabbító hatásra vonatkozó nagyobb fokú valószínűséget a szakértő nem állapította meg. A bizonyítékokkal szemben iratellenes tehát a másodfokú bíróság megállapítása arról, hogy a felperesnél meglévő megbetegedések miatti életmódbeli változások a munkahelyi formaldehid expozícióra is visszavezethetők.

A másodfokú bíróság döntése az Mt. 174. § (2) bekezdés első fordulataiba is ütközik, mert a természetes kórokú megbetegedés és a vegyész-szakértő által felvetett egyedi érzékenység az alperes munkáltató működési körén kívül eső elháríthatatlan okok. Ezen túl az egyedi túlérzékenységet az orvosszakértői vélemény nem támasztotta alá, kompetencia hiányában a vegyész-, munkavédelmi szakértő erről nem foglalhatott állást jogszerűen.

A felperes a csatlakozó felülvizsgálati kérelmében kérte az alperes marasztalásának összegét 1.000.000 forinttal felemelni, és a teljes megállapított nem vagyoni kártérítés után 2005. augusztus 1-jétől a mindenkor törvényes késedelmi kamat megfizetésére kötelezni az alperest.

Álláspontja szerint a jogerős ítélet megsértette a Pp. 206. §-ában foglaltakat, amikor a felperes nem vagyoni kárának összegét megállapította. A kártérítés nem áll arányban az elszenvedett sérelemmel, és nincs összhangban a bírói gyakorlattal sem. Ezért törvénysértően alacsony, nem alkalmas a felperest ért nem vagyoni hátrányok kompenzálására.

A törvényszék nem kellő súllyal vette figyelembe, hogy a felperes egészségi állapota látványosan romlott, párkapcsolata (nőiessége) hátrányt szenvedett. A megítélt összeg a kár bekövetkeztének időpontjához, annak ár-, értékviszonyaihoz igazodik, azonban indokolt lett volna a késedelmi kamat megítélése. A másodfokú

bíróság nem vette figyelembe, miszerint rendkívül hosszú eljárás, annak során hozott eltérő döntések nagyon megviselték a felperest, és az alperes teljesítése elmaradt. Az alperes több évtized alatt egyetlen alkalommal sem végzett formaldehyd koncentráció vizsgálatot. A felperest ért károsodás folyamatosan következett be, ez romló és visszafordíthatatlan állapotot idéz elő. Az ÁNTSZ már 2005-ben megállapította a foglalkozási megbetegedést a felperesnél, a jogerős ítélet ehhez képest 9 év múlva született.

A felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében előadta, hogy az alperessel egyezséget kötöttek a felülvizsgálati kérelem benyújtását követően a részletekben történő fizetésre. Ezzel az alperes lemondott az ítélet megtámadásának jogáról, és nem azért kért részletfizetést, mert a kérelme kedvező elbírálásában bízott. Erre tekintettel a felperes a felülvizsgálati eljárás megszüntetését kérte.

Az alperes észrevételezte, hogy a felek egyezsége kizárólag a jogerős ítéletben foglalt marasztalási összeg fizetésének ütemezésére vonatkozott, a jogerős ítélet megtámadásának jogáról nem mondott le.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet és a csatlakozó felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem alaptalan.

A Pp. 275. § (2) bekezdés alapján a felülvizsgálati eljárás kereteit a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem határozzák meg [Pp. 265. § (2) bekezdés, BH.2002.490.II.]. A Pp. 272. § (2) bekezdés alapján a felülvizsgálati kérelemben elő kell adni a jogszabálysértést és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett azt, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében az 1992. évi XXII. törvény (régi Mt.) 174. § (2) bekezdés első fordulátát, míg a felperes a csatlakozó felülvizsgálati kérelmében a nem vagyoni kár összegére vonatkozóan a Pp. 206. § (1) bekezdését jelölte meg megsértett jogszabályhelyként. A fentiek alapján a Kúria a jogerős ítéletet csak ebben a körben vizsgálhatta felül.

A felperes felülvizsgálati kérelme alapján csak az volt tehát vizsgálat tárgyává tehető, hogy a felperes formaldehyd egyéni érzékenysége megállapítható-e, továbbá hogy az alperes működési körén kívül eső elháríthatatlan oknak minősül-e ez az egyedi érzékenység, illetve a felperes természetes kórokú megbetegedése.

A F.J.O.K.K.O.M.F.E.EI. 2005. június 28-án kelt levele, valamint az a tény, hogy az ÁNTSZ 2006. január 20-án a felperes leukoplakia et kraurosis vulvae foglalkozási megbetegedését nyilvántartásba vette, továbbá az, hogy ezt az OOSZI I. fokú OB által készített vélemény is rögzíti, bizonyítja, hogy a felperes a formaldehyddel szemben fokozott érzékenységet mutatott. Ennek ellenkezőjére az alperes tehát alappal nem hivatkozhatott a perben.

Az ítélezés alapjául a felek és a bíróság által elfogadott, és a másodfokú bíróság által helyesen értékelt vegyész-, munkavédelmi szakvélemény megállapítása szerint a felperest a munkahelyén formaldehid expozíció érte, és nemcsak a meghibásodások alkalmával, hanem a leeresztő rendszerben átáramló kondenzvízből eredően is. Ez utóbbi a szakvélemény szerint a technika adott színvonala mellett elhárítható lett volna.

Az ilyen műszaki megoldással működtetett sterilizáló berendezés az alperes működési köréhez tartozik [régi Mt. 174. § (5) bekezdés], ezért -az Mt.174.§ (2) bekezdés első fordulataiban foglalt kimentési okot megalapozó konjunktív feltételekre tekintettel- nincs jelentősége a felperes formaldehidre vonatkozó egyéni érzékenységének. A munkavállalók egészségi állapota ugyanis nem azonos, vannak olyanok is, akik különleges szervezeti adottsággal rendelkeznek. A munkavállalóknak az Mt. 174. §-ára alapított kártérítési igénye tekintetében azonban nem lehet különbséget tenni aszerint, hogy az egyik munkavállaló gyengébb szervezetű, beteges, túlérzékeny, valamilyen testi fogyatkozása van, vagy különleges szervezeti adottságú, a másik munkavállaló pedig teljesen ép szervezetű, illetőleg teljesen egészséges (MK.30. számú állásfoglalás indokolása).

A formaldehid expozíció tehát a felperes munkavégzése során megállapítható volt, így az alperest terhelte annak kétséget kizáró bizonyítása, hogy az Mt. 174. § (2) bekezdés első fordulataiban foglalt kimentési ok fennáll, vagyis működési körén kívül eső és egyben elháríthatatlan ok miatt következett be a felperesnél az egészségromlás. Az erre vonatkozó bizonyítás azonban az alperes részéről nem vezetett sikerre, mivel a kiegészített igazságügyi orvosszakértői szakvélemény továbbra is megerősíti a természetes kórokú betegség vonatkozásában a foglalkozási expozíció állapotrosszabbító hatását.

A felperes a nem vagyoni kártérítés iránti igényét ezen természetes kórokú megbetegedésében jelentkező állapotát rosszabbító hatásra alapította, ezért a csatlakozó felülvizsgálati kérelemben a foglalkozási eredetű megbetegedésre vonatkozó érvelése nem volt figyelembe vehető.

A másodfokú bíróság a felperesnél az elszenvedett sérelemmel (a természetes kórokú megbetegedést számszakilag ki nem fejezhetően rosszabbító munkahelyi formaldehid expozíció okozta károsodással) arányban álló, annak kiegyensúlyozására alkalmas összegben jogszerűen állapította meg a nem vagyoni kártérítés mértékét. Mérlegeléséről megfelelően számot adott. Döntésének indokolása megfelelt a Pp. 221. § (1) bekezdésének, mérlegelése pedig a Pp. 206. § (1) bekezdésének, amelynél figyelembe vette a 34/1992. (VI.1.) AB határozatban foglaltakat, így a kellő mértéktartást alkalmazva az ítélethozatalkori értékviszonyokat.

A felperes alaptalanul állította, hogy az egyezség alapján a felülvizsgálat iránti jogáról az alperes lemondott. A szövegből egyértelműen megállapítható, hogy annak célja a jogerős ítéletben

foglalt fizetési kötelezettség teljesítésének ütemezése volt, és az erről kötött megállapodásra vonatkozó megtámadás jogáról mondtak le a felek.

A fentiekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdés alapján hatályában fenntartotta.

A perben még irányadó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés f) pontja, és 3. § (3) bekezdés alapján a le nem rótt csatlakozó felülvizsgálati eljárási illetéket, míg az alperest az Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontja és (2) bekezdése alapján megillető illetékmentesség folytán a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. § alapján az állam viseli.

Budapest, 2014. július 2.

Dr. Hajdu Edit s.k. a tanács elnöke, előadó bíró

Dr. Tallián Blanka s.k. bíró, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hiteléül.Nné tisztviselő